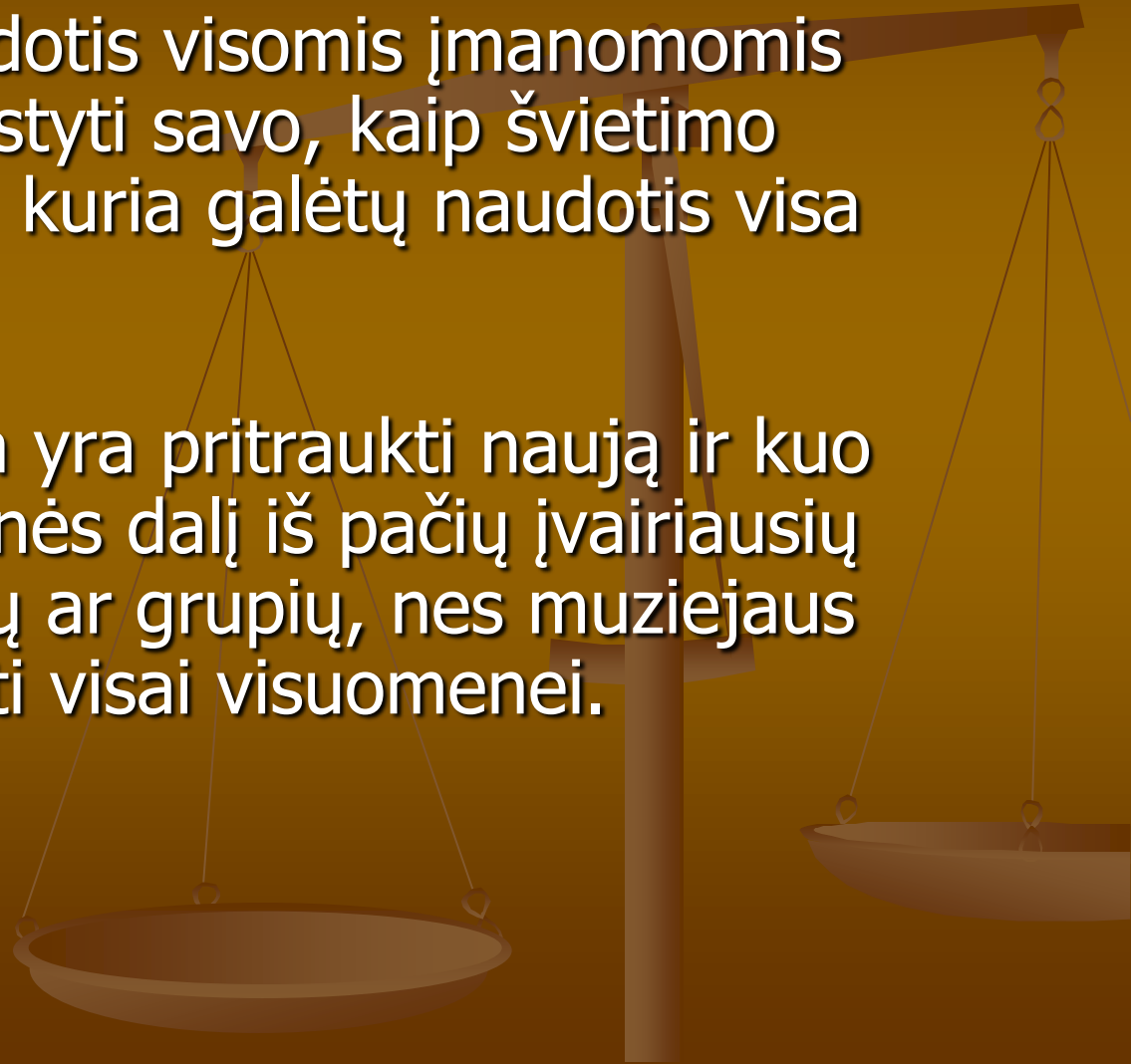

Lyčių lygybės ir nediskriminavimo aspektai projekto „XXI amžiaus muziejininkų kompetencijos ir gebėjimų ugdymas: II etapas“ mokymo programose

Tarptautinė muziejų taryba (ICOM) muziejų etikos kodekse apibrėžia edukacijos reikšmę muziejų veikloje ir teigia:

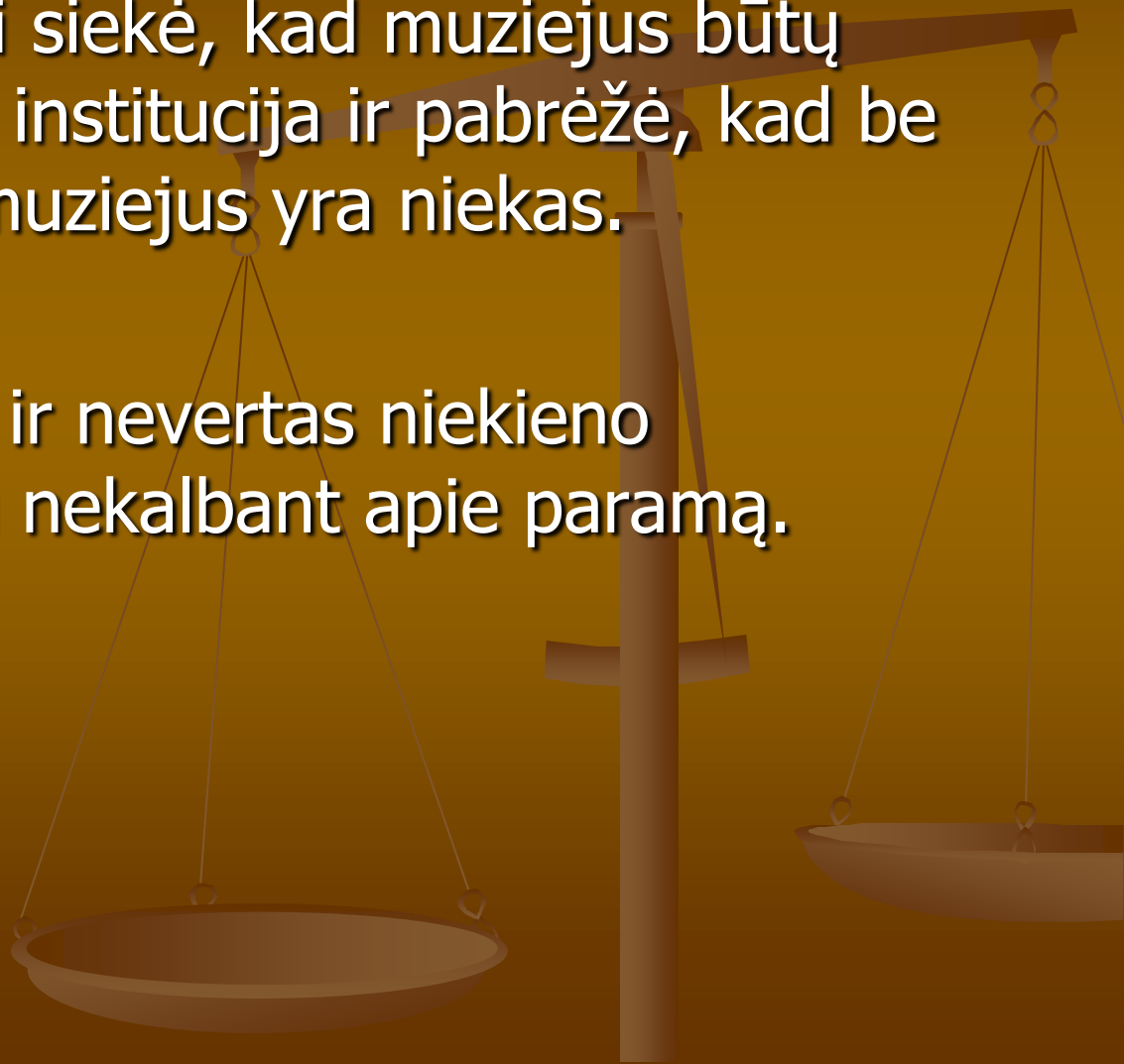
- Muziejus turi naudotis visomis įmanomomis galimybėmis ir vystyti savo, kaip švietimo institucijos veiklą, kuria galėtų naudotis visa visuomenė.
- Muziejaus pareiga yra pritraukti naują ir kuo platesnę visuomenės dalį iš pačių įvairiausių sluoksnių, vietovių ar grupių, nes muziejaus tikslas yra tarnauti visai visuomenei.

Muziejaus vaidmuo visuomenėje

- S. Weil'as atkakliai siekė, kad muziejus būtų laikomas socialine institucija ir pabrėžė, kad be socialinės vertės muziejus yra niekas.
- Jis neveiksmingas ir nevertas niekieno susidomėjimo, jau nekalbant apie paramą.

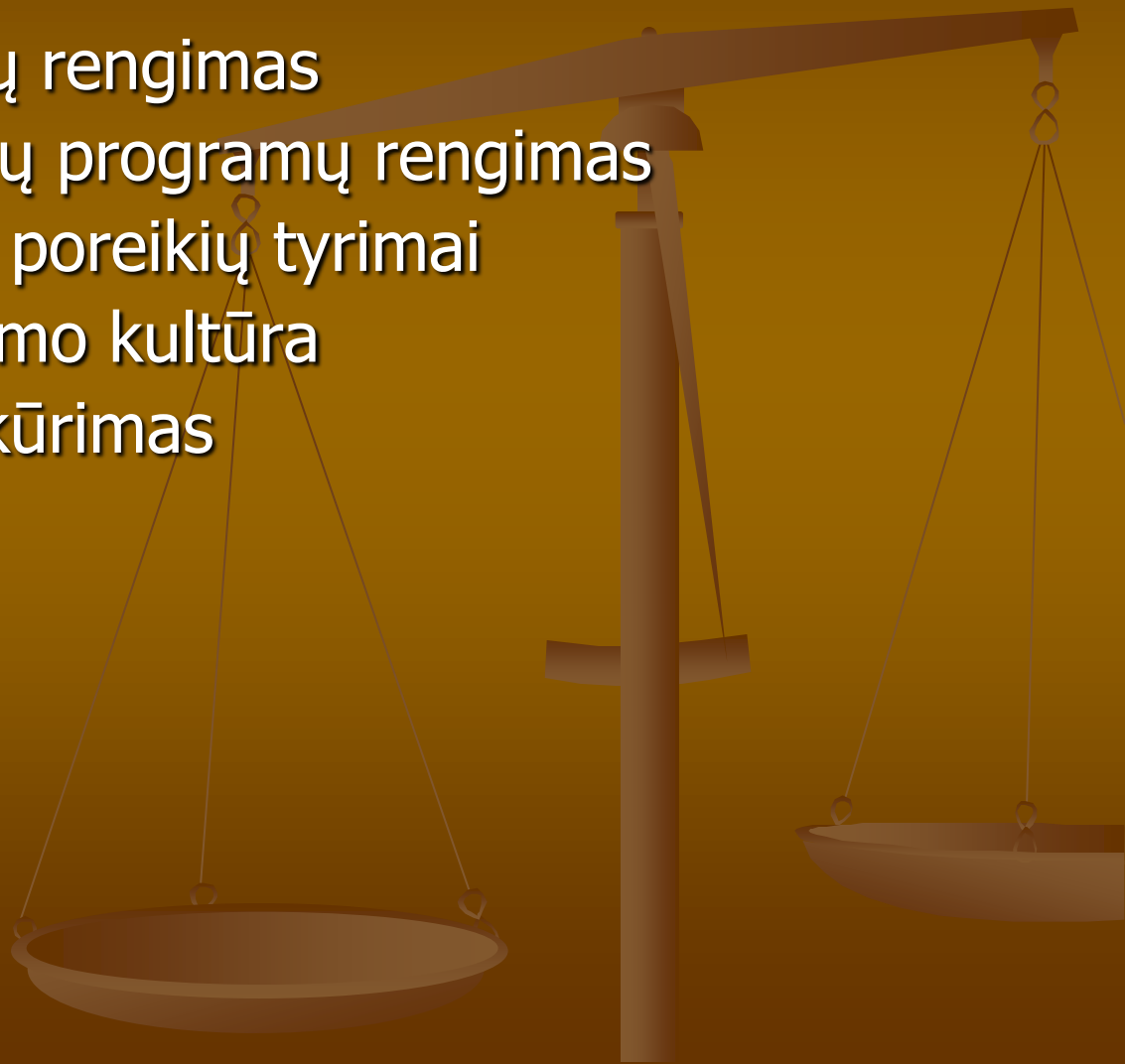
Mokymosi aplinkos nediskriminacinė charakteristika

- Ekspozatai turi būti atrinkti ir eksponuoti taip, kad būtų priimtini visiems ir atspindėtų įvairių lankytojų interesus.
- Rengiant parodas mąstoma ne apie save, o apie lankytoją: jo amžių, lytį, išsilavinimą, tautybę ir t.t.
- Svarbu suteikti skirtingo išsilavinimo ir įvairių požiūrių publikai tai, kas tiktų visiems, kai Hovardo Gardnerio daugialypio intelekto teorija yra naudojama kaip pagrindas.

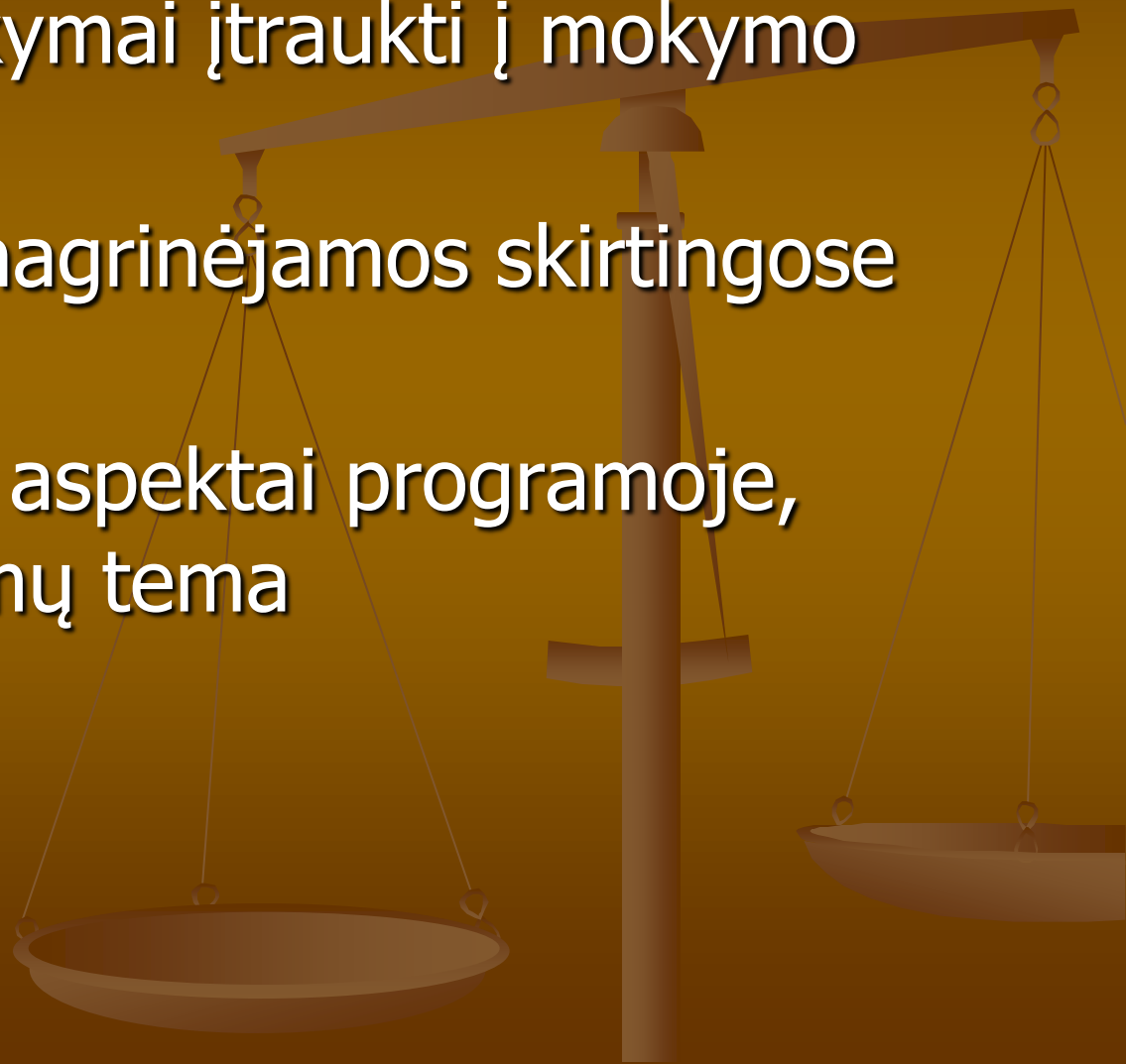
Lyčių lygybės ir nediskriminavimo aspektai įtraukti šiose profesinių muziejų veiklos vykdymo mokymų programose

- Ekspozicijų ir parodų rengimas
- Muziejaus edukacinių programų rengimas
- Muziejaus lankytojų poreikių tyrimai
- Lankytojų aptarnavimo kultūra
- Lankytojų įspūdžio kūrimas
- Renginių vadyba
- Viešas kalbėjimas

Lyčių lygybės ir nediskriminavimo klausimai mokymų programose buvo pateikti :

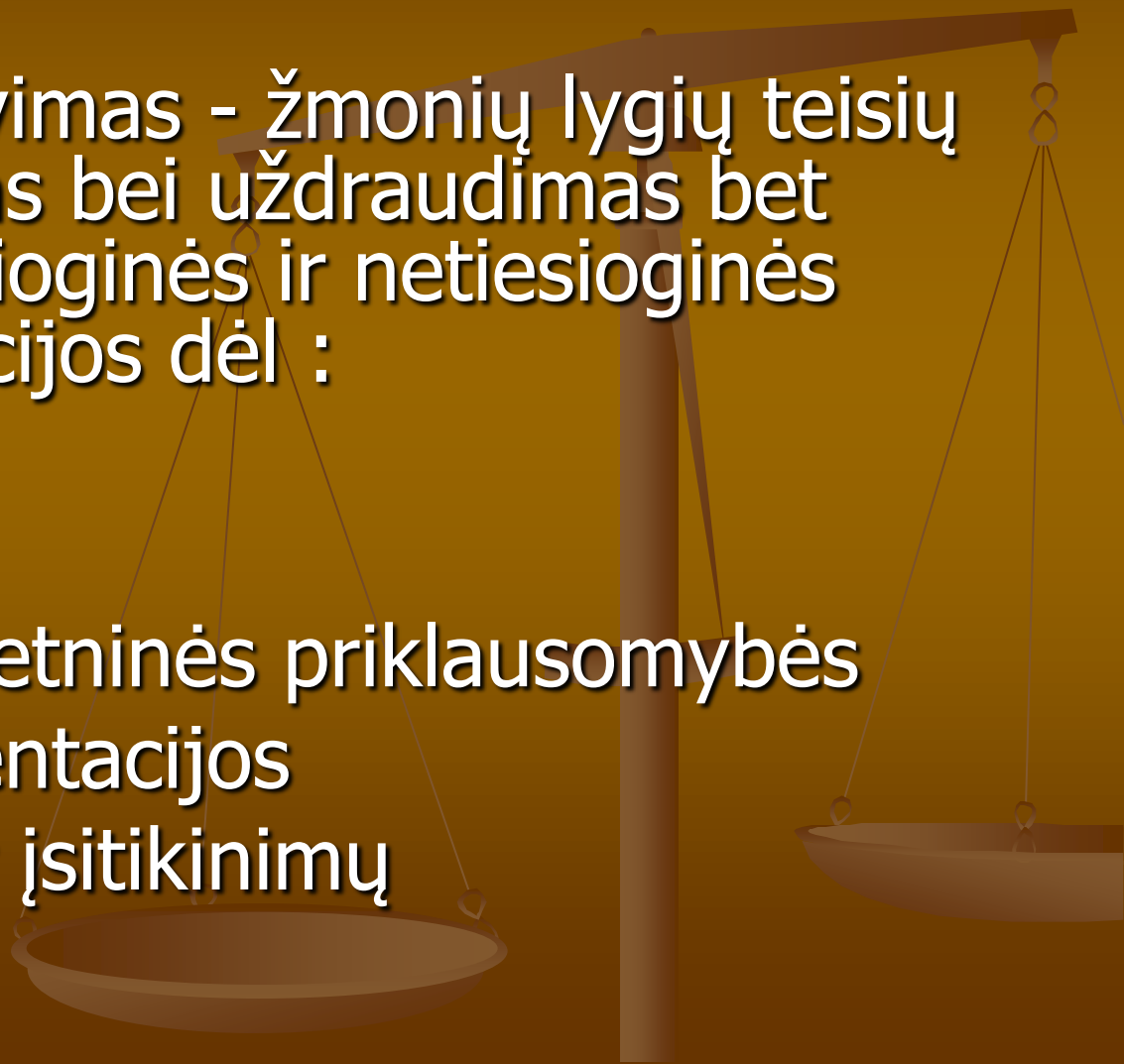
- Kaip atskiri mokymai įtraukti į mokymo programą
- Kaip potemės, nagrinėjamos skirtingose programose
- Kaip problemos aspektai programoje, susiję su mokymų tema

Lyčių lygybė – tai moterų ir vyrų lygių galimybių užtikrinimas.

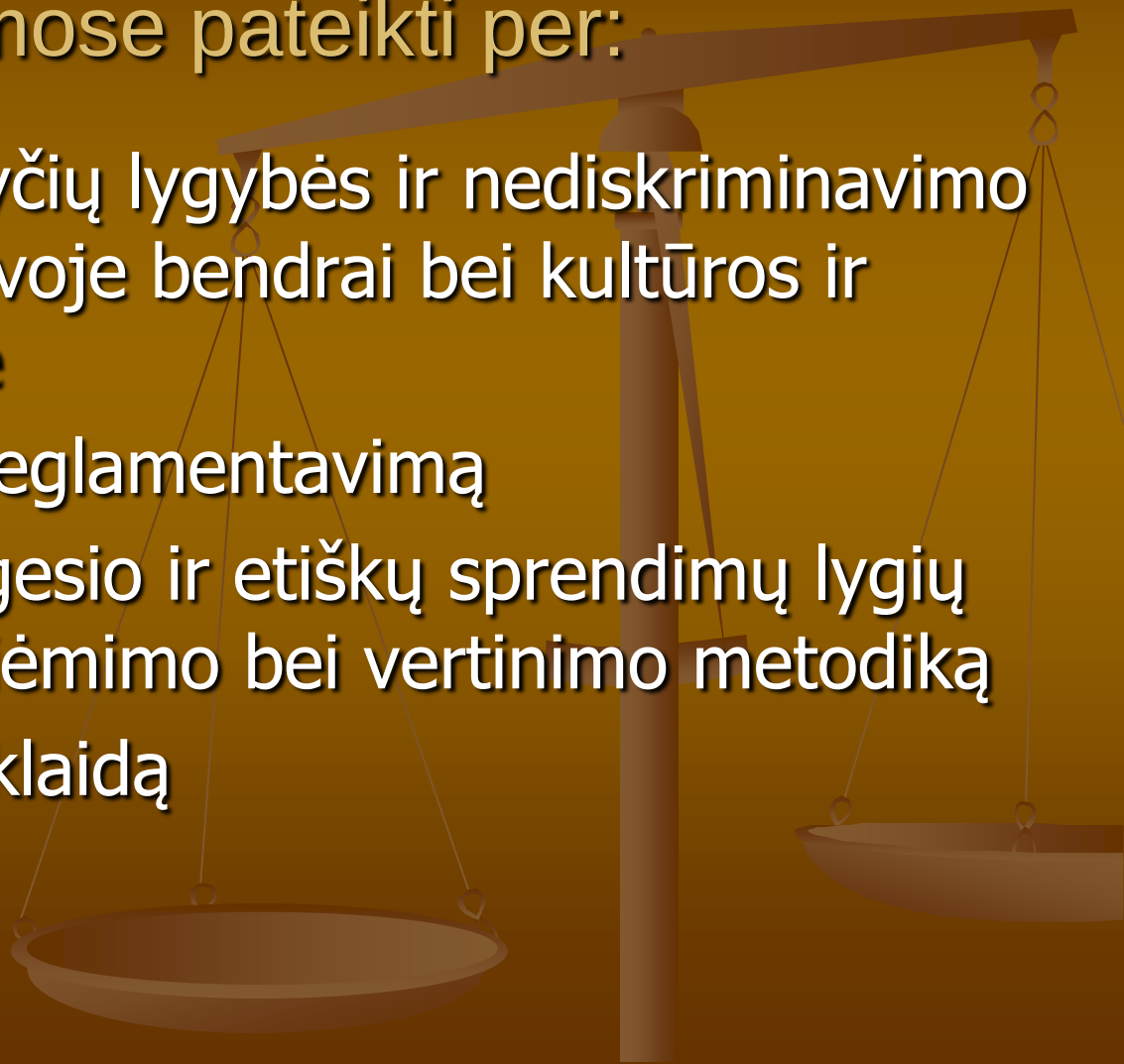
Nediskriminavimas - žmonių lygių teisių užtikrinimas bei uždraudimas bet kokios tiesioginės ir netiesioginės diskriminacijos dėl :

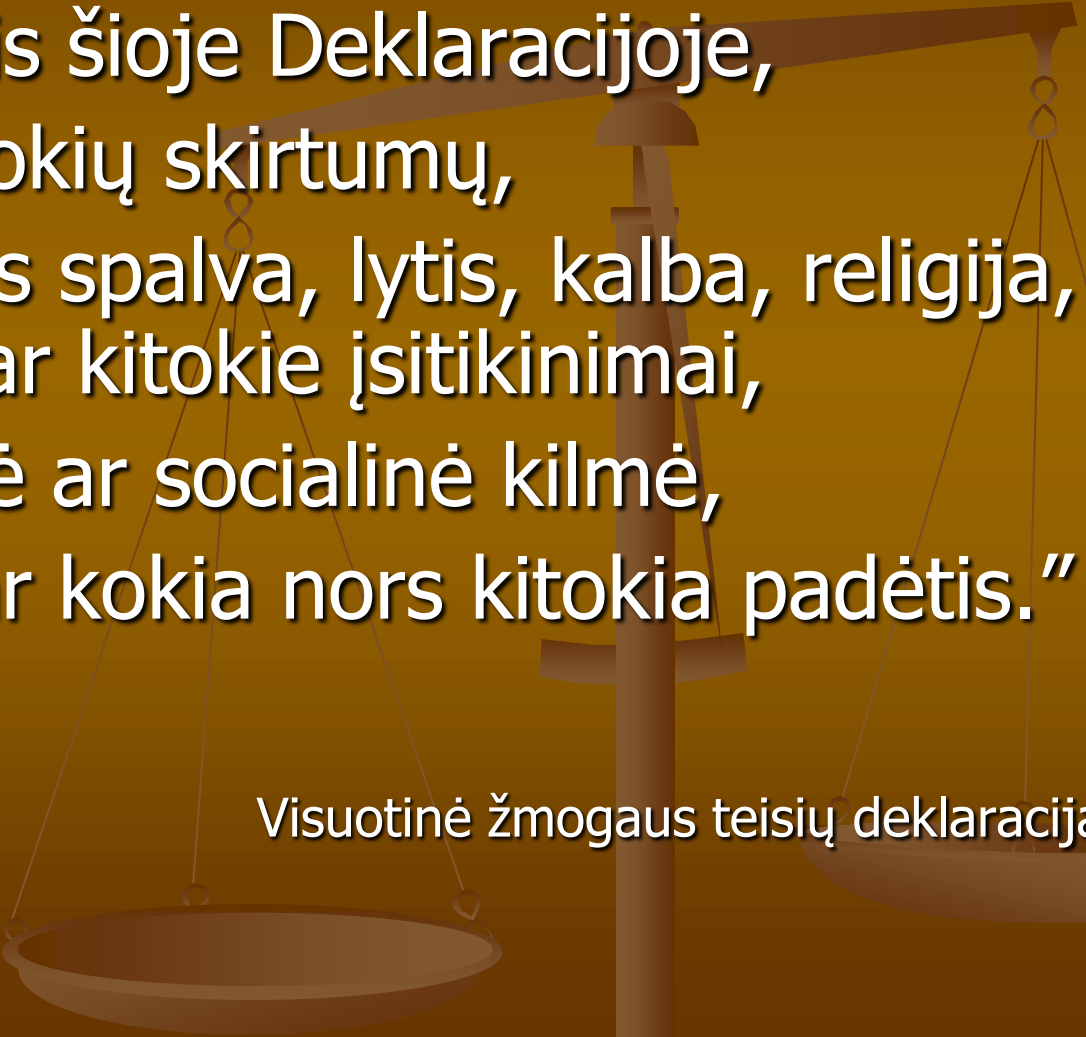
- amžiaus
- negalios
- rasinės ar etninės priklausomybės
- lytinės orientacijos
- tikėjimo ar įsitikinimų

Lyčių lygybės ir nediskriminavimo aspektai profesinių muziejų veiklos vykdymo mokymų programose pateikti per:

- Esamos situacijos lyčių lygybės ir nediskriminavimo srityje analizę Lietuvoje bendrai bei kultūros ir muziejinėje veikloje
- Teisinį lygių teisių reglamentavimą
- Atsakingo etiško elgesio ir etiškų sprendimų lygių teisių klausimais priėmimo bei vertinimo metodiką
- Gerosios patirties sklaidą

„Kiekvienas žmogus gali naudotis visomis
teisėmis ir laisvėmis,
paskelbtomis šioje Deklaracijoje,
be jokių skirtumų,
tokių kaip rasė, odos spalva, lytis, kalba, religija,
politiniai ar kitokie įsitikinimai,
nacionalinė ar socialinė kilmė,
turtinė, jo gimimo ar kokia nors kitokia padėtis.“

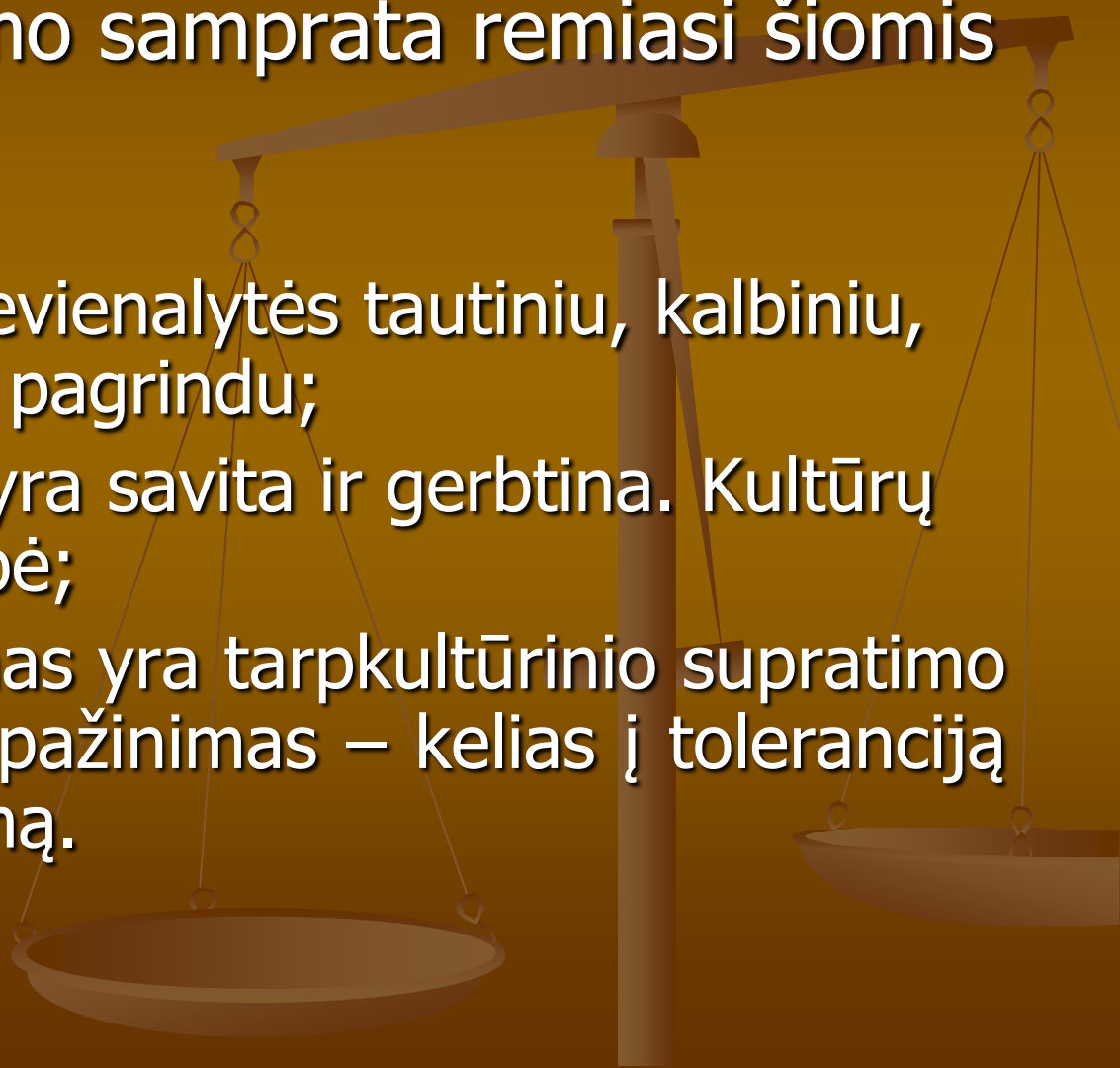
Visuotinė žmogaus teisių deklaracija

Daugiakultūriškumo ugdymas edukacinėse muziejų programose

Daugiakultūriškumo samprata remiasi šiomis nuostatomis:

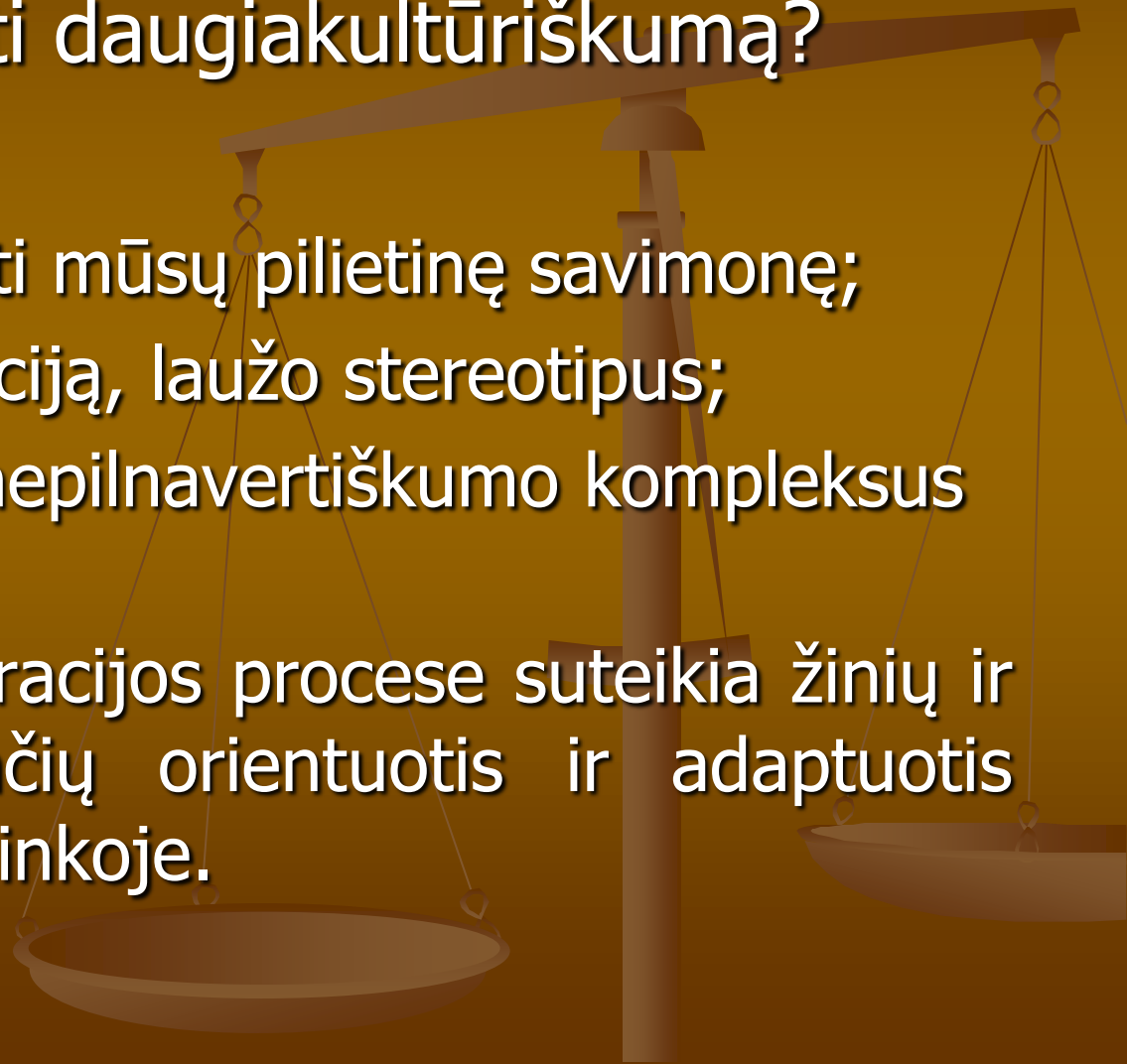
- visuomenės yra nevienalytės tautiniu, kalbiniu, rasiniu, lyčių ir kt. pagrindų;
- kiekviena kultūra yra savita ir gerbtina. Kultūrų įvairovė yra vertybė;
- daugiakultūriškumas yra tarpkultūrinio supratimo prielaida. Kultūrų pažinimas – kelias į toleranciją ir bendradarbiavimą.

Daugiakultūriškumo ugdymas edukacinėse muziejų programose

Kodėl reikia ugdyti daugiakultūriškumą?

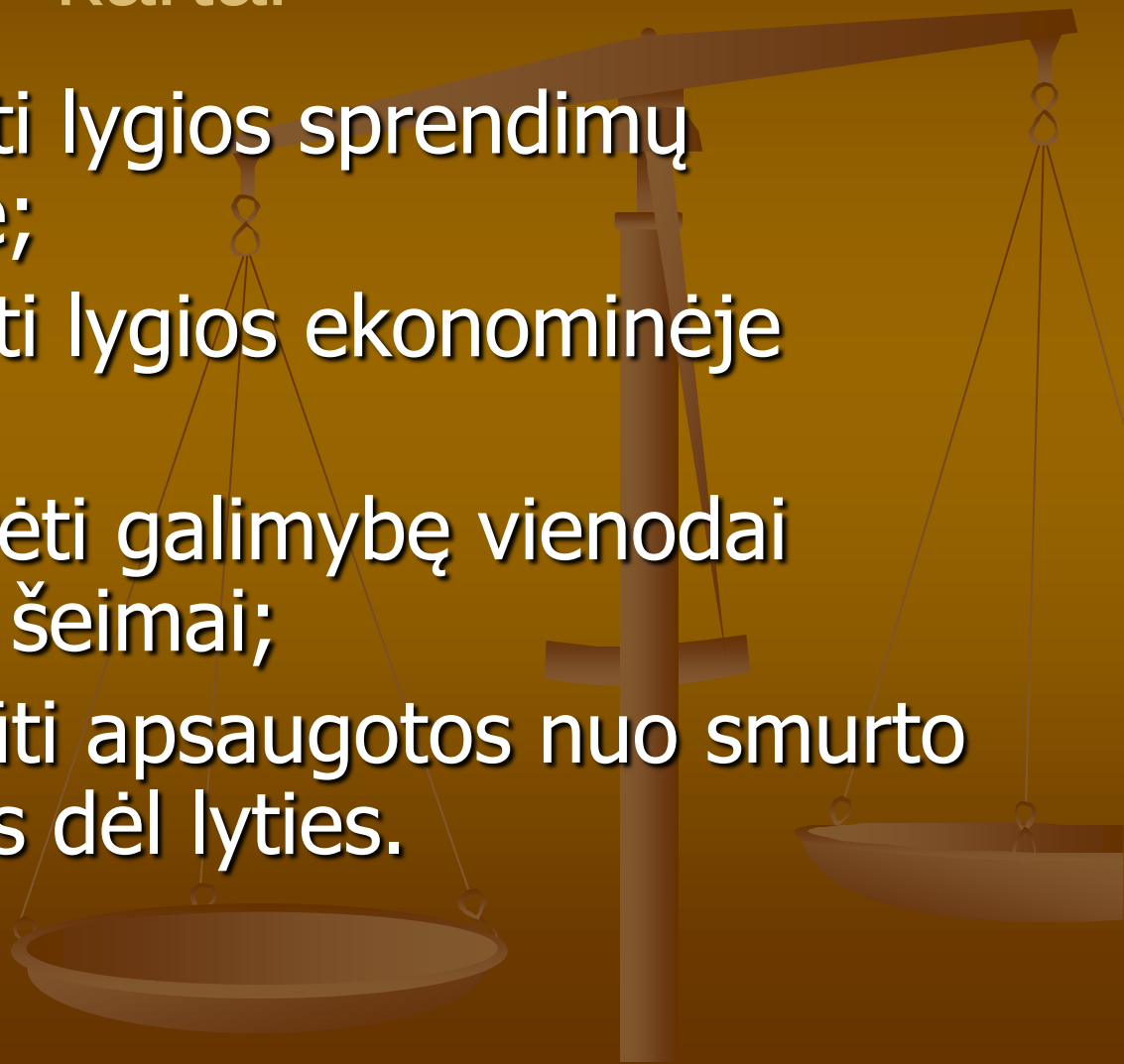
- tai galimybė ugdyti mūsų pilietinę savimone;
- tai skatina toleranciją, laužo stereotipus;
- tai mažina mūsų nepilnavertiškumo kompleksus ir provincialumą;
- tai globalinės migracijos procese suteikia žinių ir įgūdžių, padedančių orientuotis ir adaptuotis nepažįstamoje aplinkoje.

Lyčių lygybės principų pateikimas rengiant edukacines programas jaunajai kartai

- abi lytys turi būti lygios sprendimų priėmimo srityje;
- Abi lytys turi būti lygios ekonominėje veikloje;
- abi lytys turi turėti galimybę vienodai dalytis pareigas šeimai;
- abi lytys turi būti apsaugotos nuo smurto ir diskriminacijos dėl lyties.

Lyčių lygybės principo taikymo įgūdžiai programose formuojami per situacijos analizę ir praktines užduotis

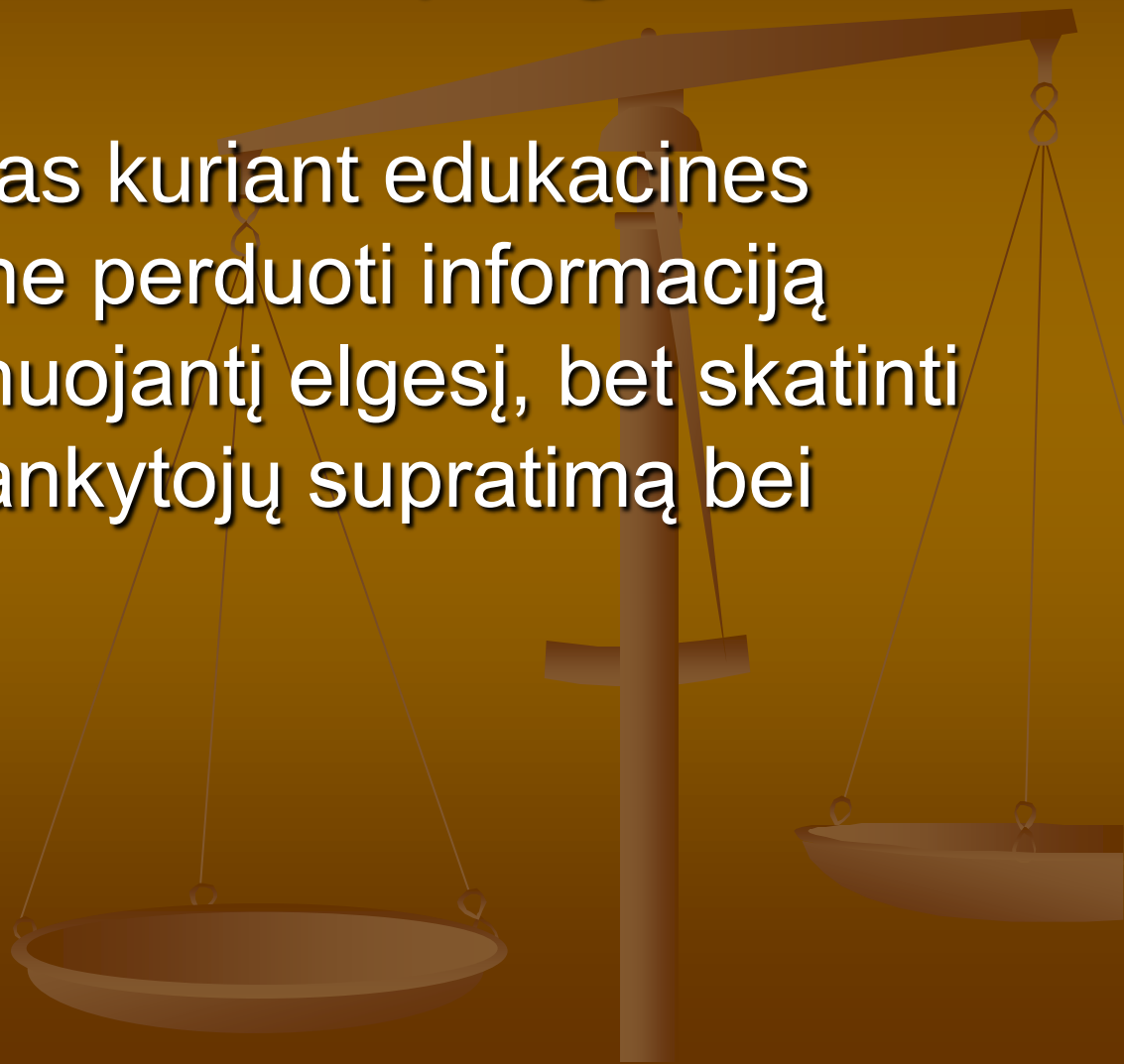
UŽDUOTIS (Skiriama 10-15 min.)

(Programa "Kokybiško lankytojų aptarnavimo principai")

- Nediskriminacinis lankytojų aptarnavimas
Sugalvokite galimą situaciją (elgesį) muziejuje, kai diskriminuojama lyties atžvilgiu. Pateikite problemos sprendimo variantus.

Nediskriminuojančio elgesio ugdymas edukacinėse programose

- Pagrindinis tikslas kuriant edukacines programas yra ne perduoti informaciją apie nediskriminuojantį elgesį, bet skatinti ir ugdyti pačių lankytojų supratimą bei aktyvumą.

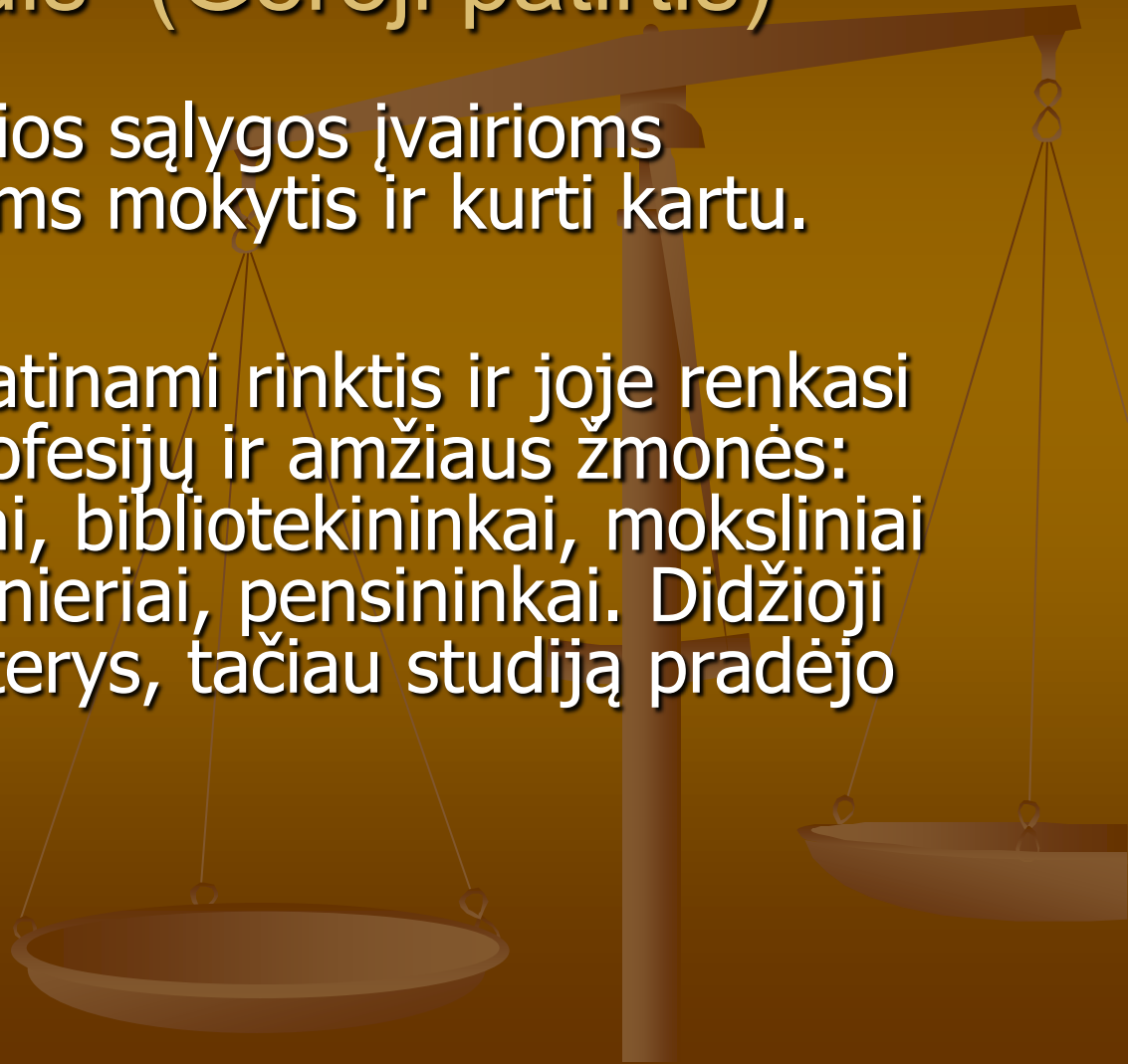
Edukacinių programų temos

- Muziejų specialistai, kuriantys programas, pabrėžia, kad programų temos turi būti siejamos su šiandienos visuomene, šiuolaikinėmis temomis (pvz. ekologija, visuomenės senėjimu, lyčių, rasine lygybe, imigracija, emigracija ir t.t.)
-
- Taip programos istorinę medžiagą priartiname iki šių dienų, o programos dalyviui suteikiame daugiau atpažinimo ženklų, kurie tampa socialine grandimi tarp praeities ir dabarties.

Prano Domšaičio galerijos Meno pažinimo centro dailės studija „Margažiedis“ (Geroji patirtis)

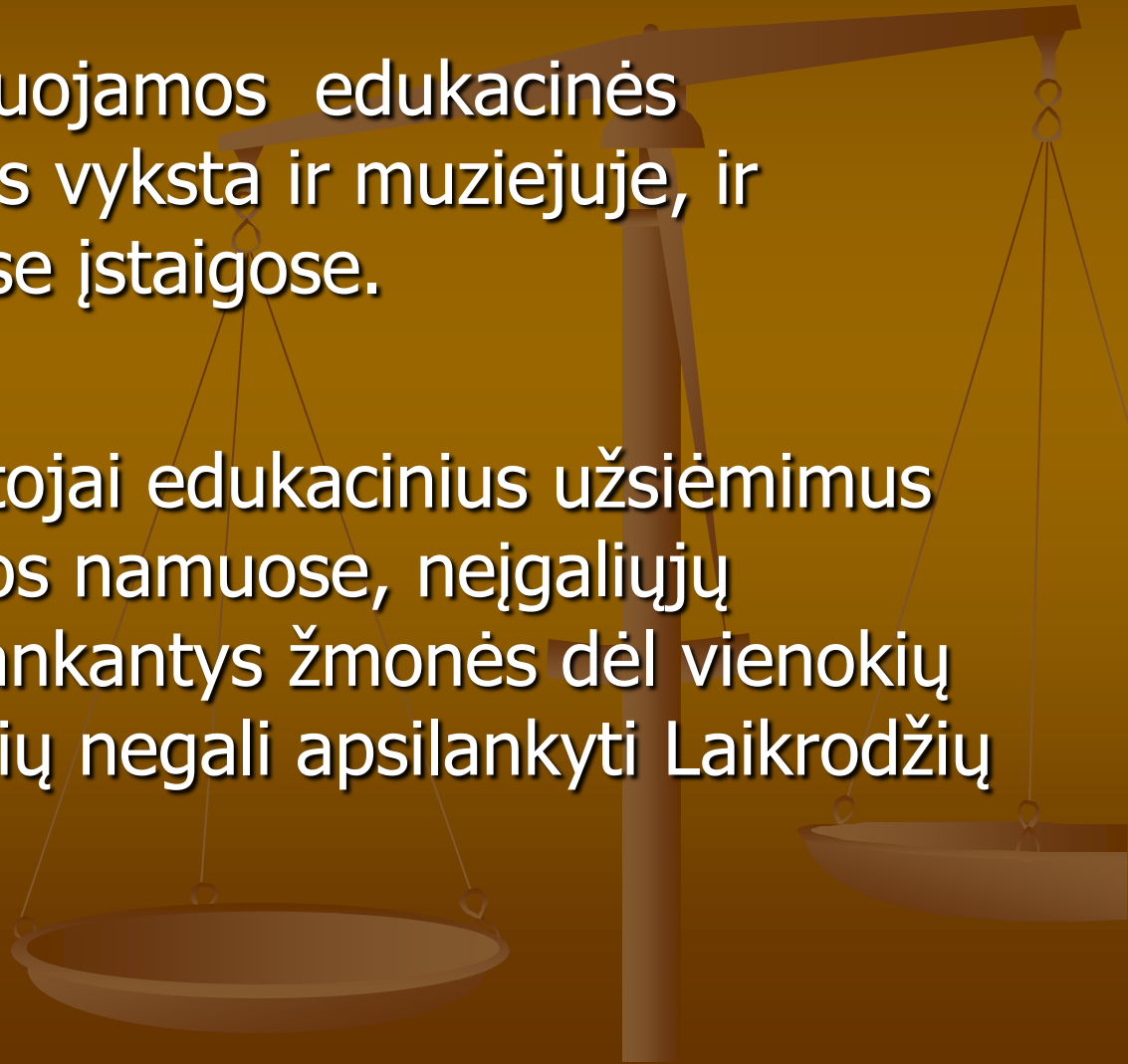
- Sudaromos palankios sąlygos įvairioms visuomenės grupėms mokytis ir kurti kartu.
- Dailės studijoje skatinami rinktis ir joje renkasi bei kuria įvairių profesijų ir amžiaus žmonės: pedagogai, medikai, bibliotekininkai, moksliniai bendradarbiai, inžinieriai, pensininkai. Didžioji dalyvių dalis – moterys, tačiau studiją pradėjo lankyti ir vyrai.

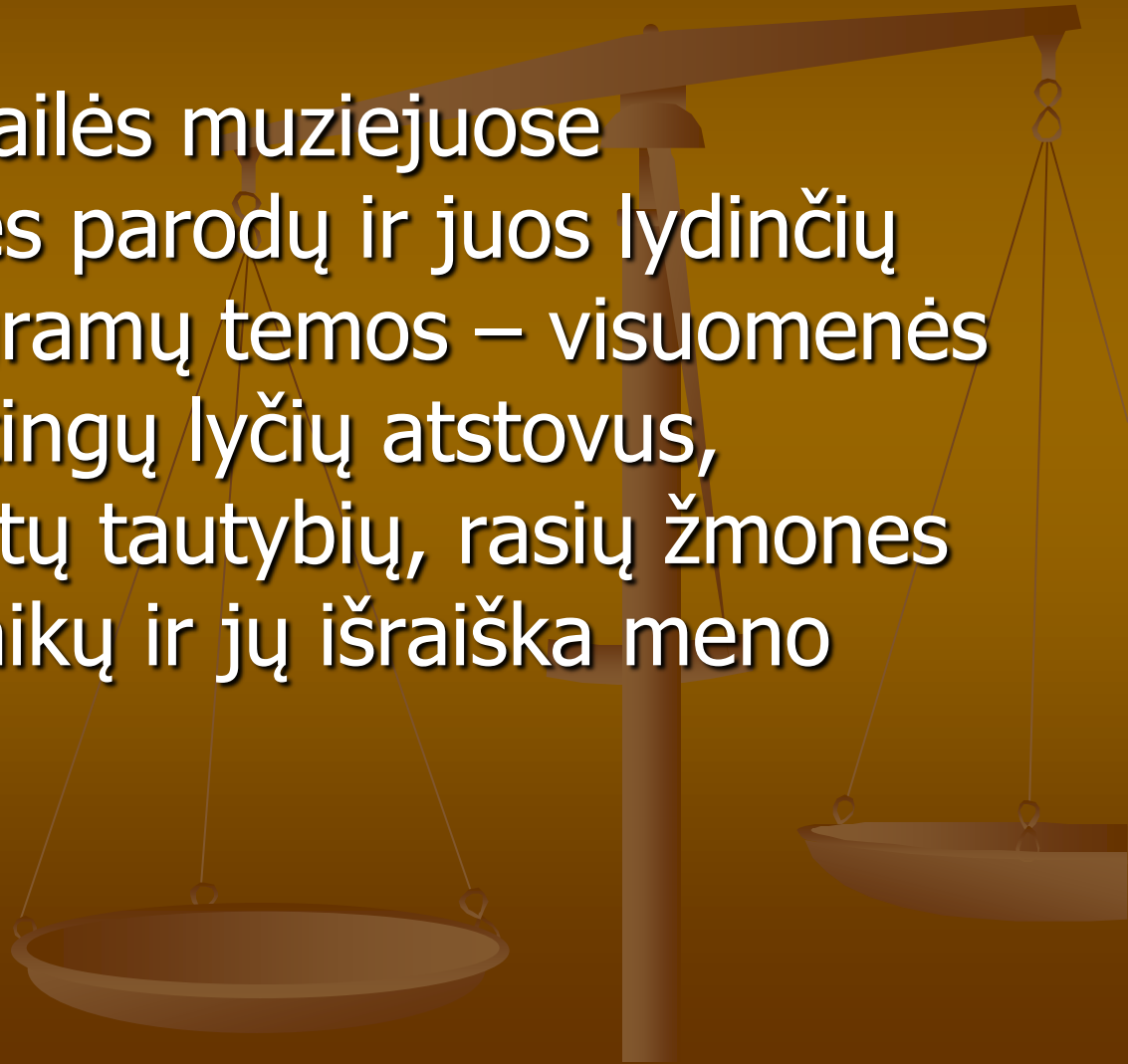
Klaipėdos laikrodžių muziejus (Geroji patirtis)

- Muziejaus organizuojamos edukacinės pamokos-paskaitos vyksta ir muziejuje, ir mokyklose, ir kitose įstaigose.
- Muziejaus darbuotojai edukacinius užsiėmimus veda senelių globos namuose, neįgaliųjų įstaigose, kurias lankantys žmonės dėl vienokių ar kitokių priežasčių negali apsilankyti Laikrodžių muziejuje.

Lyčių lygybės ir nediskriminavimo aspektai pasaulio muziejų praktikoje

- Skandinavijos dailės muziejuose edukacinių dailės parodų ir juos lydinčių edukacinių programų temos – visuomenės nuostatos į skirtingų lyčių atstovus, neįgaliuosius, kitų tautybių, rasių žmones nuo seniausių laikų ir jų išraiška meno kūrinuose.

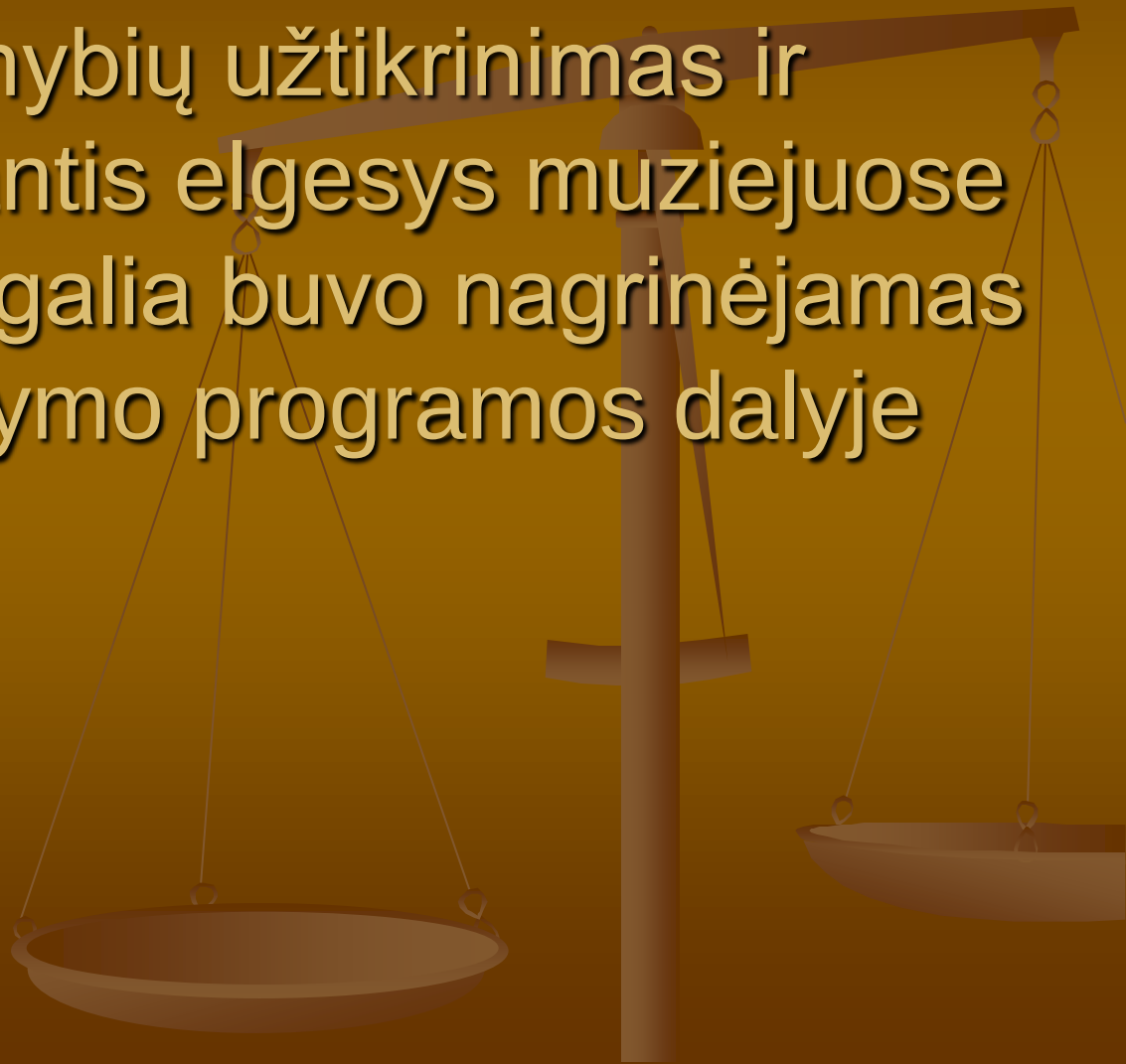
Lyčių lygybės ir nediskriminavimo aspektai pasaulio muziejų praktikoje MoMa šiuolaikinio meno muziejus Niujorke

- Edukacinė programa moksleiviams, studentams, lankytojams su negalia, mokytojams ir administratoriams, šeimoms, suaugusiems.
- Programos tikslas – interaktyvių pamokų metu padėti programų dalyviams atrasti įvairius modernaus ir šiuolaikinio meno aspektus.
- Suaugusiems – programa “Mąstyk moderniai”

Lyčių lygybės ir nediskriminavimo aspektai pasaulio muziejų praktikoje

- MoMa muziejaus programų „Pasitik mane: padarykime meną prieinamą žmonėms sergantiems Alzchaimerio liga.“
- Jorkšyro skulptūrų parko projektas skirtas vienišoms mamoms.
- Airijos meno muziejus įgyvendino Europos komisijos SOCRATES Grundtvig 2 fondo programos finansuotą tarptautinį projektą skirtą pagyvenusiems žmonėms.

Lygių galimybių užtikrinimas ir
nediskriminuojantis elgesys muziejuose
žmonėms su negalia buvo nagrinėjamas
atskiroje mokymo programos dalyje

Nediskriminuojantis elgesys ir požiūris į žmones su negalia muziejuose

- Europos muziejų patirtis rodo, kad būtina atsisakyti vienadienių akcijų ir renginių, bet pilnai pritaikyti informacinę ir fizinę aplinką, edukacines programas visapusiškai adaptuoti neįgaliųjų žmonių poreikiams.
- Visa tai galima atlikti tik bendradarbiaujant su specialistais, tėvais auginančiais neįgalius vaikus, visuomeninėmis organizacijomis.
- Neįgaliųjų integracijos į muziejų ir galerijų veiklą procesas turi būti nuolatinis, ilgalaikis, pasiekiamas ir remiamas. Tai turėtų atsispindėti muziejų politikoje ir strateginiam planavime.

Nediskriminuojantis elgesys ir požiūris į žmones su negalia muziejuose

- Maždaug prieš dvidešimt metų muziejai, bendradarbiaudami su neįgaliųjų organizacijomis, pradėjo kurti ir įgyvendinti projektus, kurių tikslas – negalią turinčių žmonių reabilitacijai naudoti meną, stimuliuoti neįgaliųjų kūrybinius sugebėjimus, padaryti jų gyvenimą pilnavertiškesnį, padėti lengviau integruotis į visuomenę.
- Įgyvendinant minėtus projektus, neįgaliesiems sudaromos geresnės sąlygos lankytis muziejuose, įgyti naujų įspūdžių, daugiau bendrauti su kitais žmonėmis, tyrinėti pasaulį.

Kaip muziejui padėti akliems ir silpnaregiams lankytojams?

- Labai svarbu tinkamai pritaikyti fizinę aplinką. Tai - kontrastingi, aiškiai matomi įėjimai į muziejų, tinkamo dydžio šriftas skelbiant rašytinę informaciją ir pan.
- Muziejai turėtų parengti informacinius leidinius, eksponatus Brailio ir padidintu raštu, įrašytas į garso juostas, CD ir sudaryti sąlygas juos naudoti parengiant moksleivius, suaugusiuosius apsilankymui muziejuose.
- Ypatingas dėmesys muziejuose turėtų būti skiriamas multisensoriniam mokymuisi.

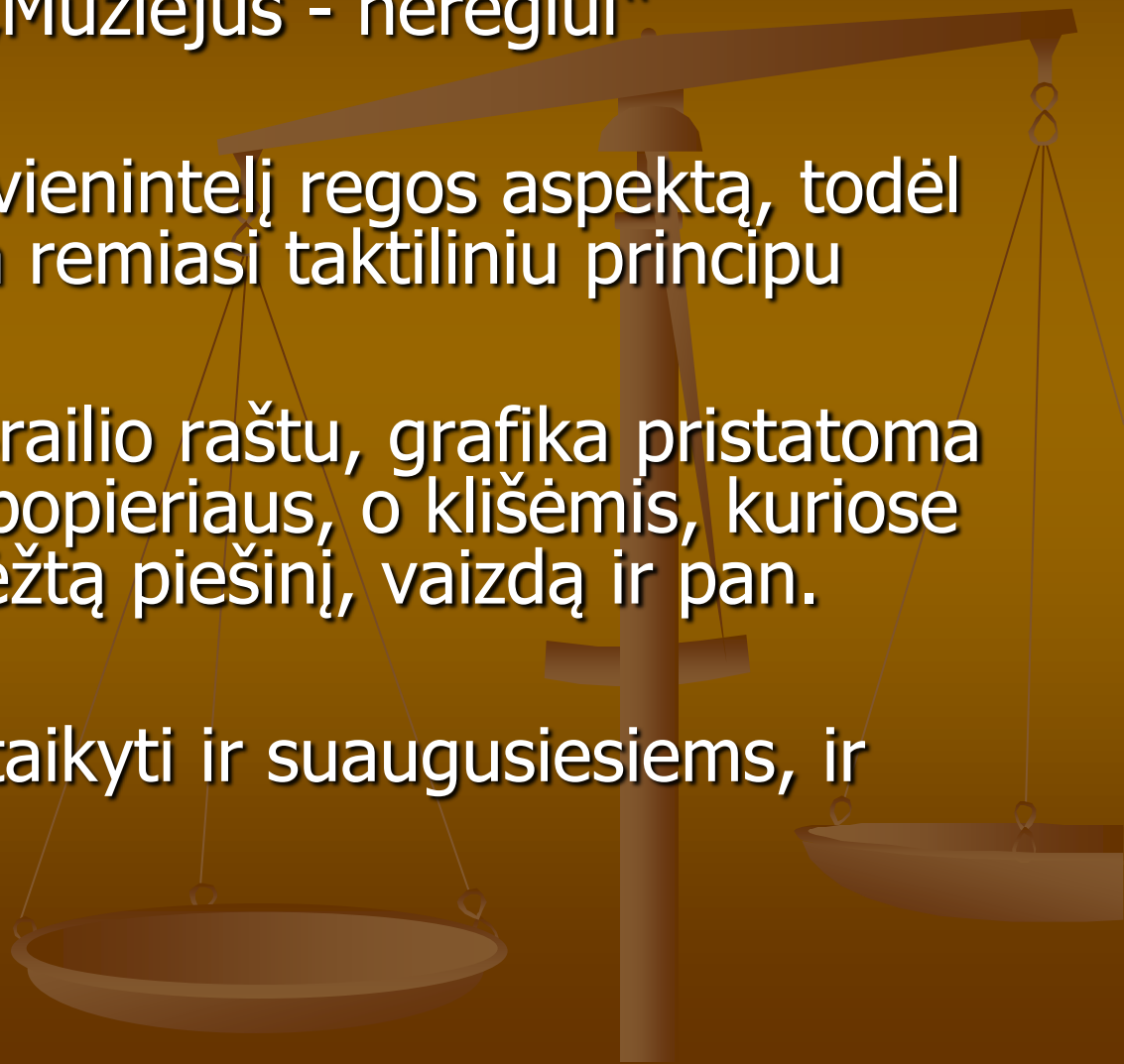

Edukacinė paroda „Magiškas M. K. Čiurlionio pasaulis“ (Geroji patirtis)

- Ketvirtoji programos „Pažinkime meną pojūčiais“ paroda, supažindinanti su M.K. Čiurlionio kūryba.
- Eksponuojami tapytojo Arvydo Pakalkos ir keramiko bei scenografo Jono Arčikausko taktiliniai darbai, sukurti pagal M. K. Čiurlionio dvylikos paveikslų ciklą *Zodiakas*.
- Pjaustyti, lipdyti ar lieti objektai, kuriuos galima liesti rankomis, yra tarpininkai tarp paveikslo ir žiūrovo, į parodą atėjusiam neregiiui jie padeda geriau suprasti M. K. Čiurlionio paveiksluose pavaizduotas žvaigždėto dangaus poetines metaforas.

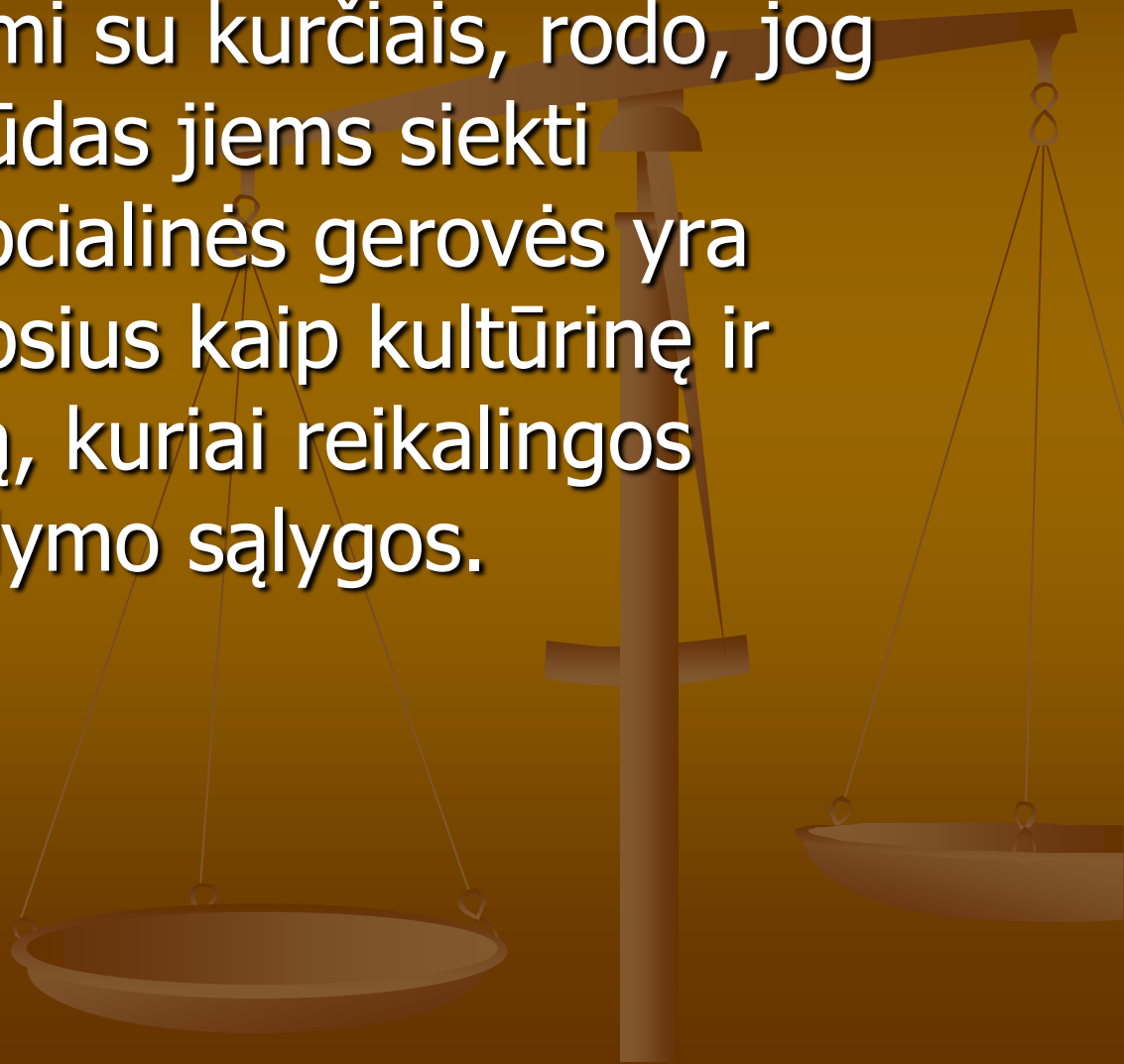
M. K. Čiurlionio muziejuje (Geroji patirtis)

- Įkurta ekspozicija „Muziejus - nereguiui“
- Atsižvelgiama tik į vienintelį regos aspektą, todėl parodos koncepcija remiasi taktiliniu principu
- Etiketės rašomos Brailio raštu, grafika pristatoma ne atspaudais ant popieriaus, o klišėmis, kuriose galima užčiuopti įrėžtą piešinį, vaizdą ir pan.
- Kūrinių siužetai pritaikyti ir suaugusiesiems, ir vaikams.

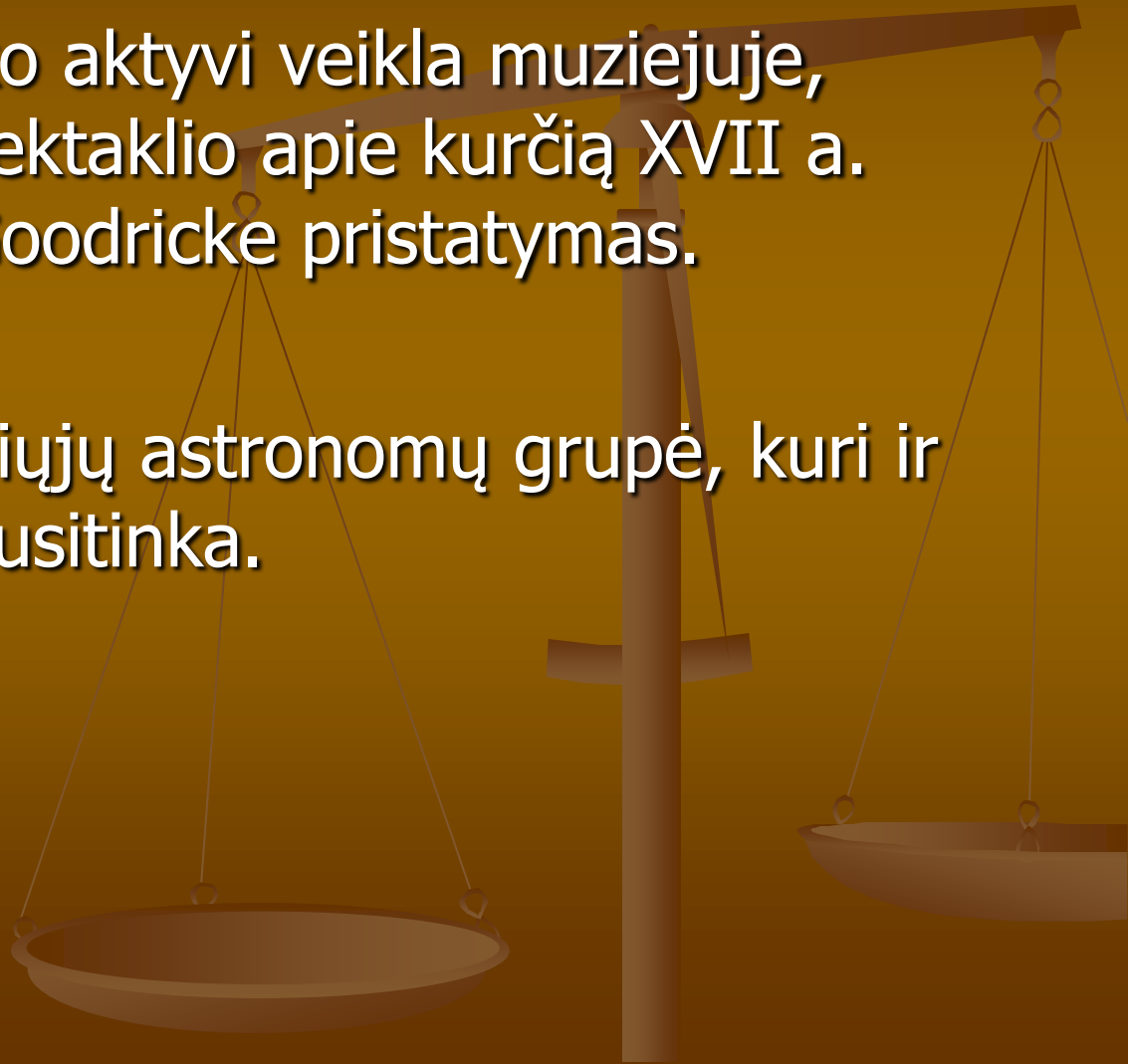
Muziejus ir kurtieji

- Tyrimai, atliekami su kurčiais, rodo, jog palankiausias būdas jiems siekti išsilavinimo ir socialinės gerovės yra traktuoti kurčiuosius kaip kultūrinę ir kalbinę mažumą, kuriai reikalingos atitinkamos ugdymo sąlygos.

Nacionalinio jūrų muziejaus Londone edukacinis projektas “*Kurtieji astrologai*”

- Projekto metu vyko aktyvi veikla muziejuje, Kurčiųjų teatro spektaklio apie kurčią XVII a. astronomą John Goodricke pristatymas.
- Buvo sukurta kurčiųjų astronomų grupė, kuri ir dabar reguliariai susitinka.

Projektas „Toks aš esu“ (Geroji patirtis)

Tikslai:

- Padėti klausos negalės žmonėms integruotis į visuomenės kultūrinį gyvenimą;
- Įtraukti klausos negalės žmones į Lietuvos dailės muziejaus edukacinę veiklą;
- Pristatyti meno vertybes eksponuojamas muziejuje;
- Skatinti visuomenę nebūti abejingais klausos negalės žmonių kultūriniais poreikiais.
- Programos vartotojai:
 - Vilniaus kurčiųjų ir neprisigirdinčiųjų reabilitacinio profesinio mokymo centro studentai;
 - Vilniaus kurčiųjų reabilitacijos centro nariai

Nediskriminuojantis elgesys muziejuje su proto negalės žmonėmis

- Žmonėms su protine negalia reikia ne tik dėmesingų ir supratingų darbuotojų, bet galimybės patiems orientuotis muziejuje.
- Todėl reikia pritaikyti fizinę ir informacinę aplinką, naudojant vaizdo ir liečiamus ženklus, lengvai suprantamus simbolius, aiškiai pažymėtas linijas.
- Būtina išleisti specialius informacinius leidinius proto negalės žmonėms, kuriuose labai aiškiai ir nesudėtingai būtų pateikta visa reikalinga informacija apie muziejaus darbą: kaip rasti bilietų kasą, tualetą, kavinę, edukacinę klasę, kaip naudotis liftais ir t. t., kur kreiptis iškilus problemoms.

Užsienio muziejų patirtis dirbant su protinės negalės žmonėmis

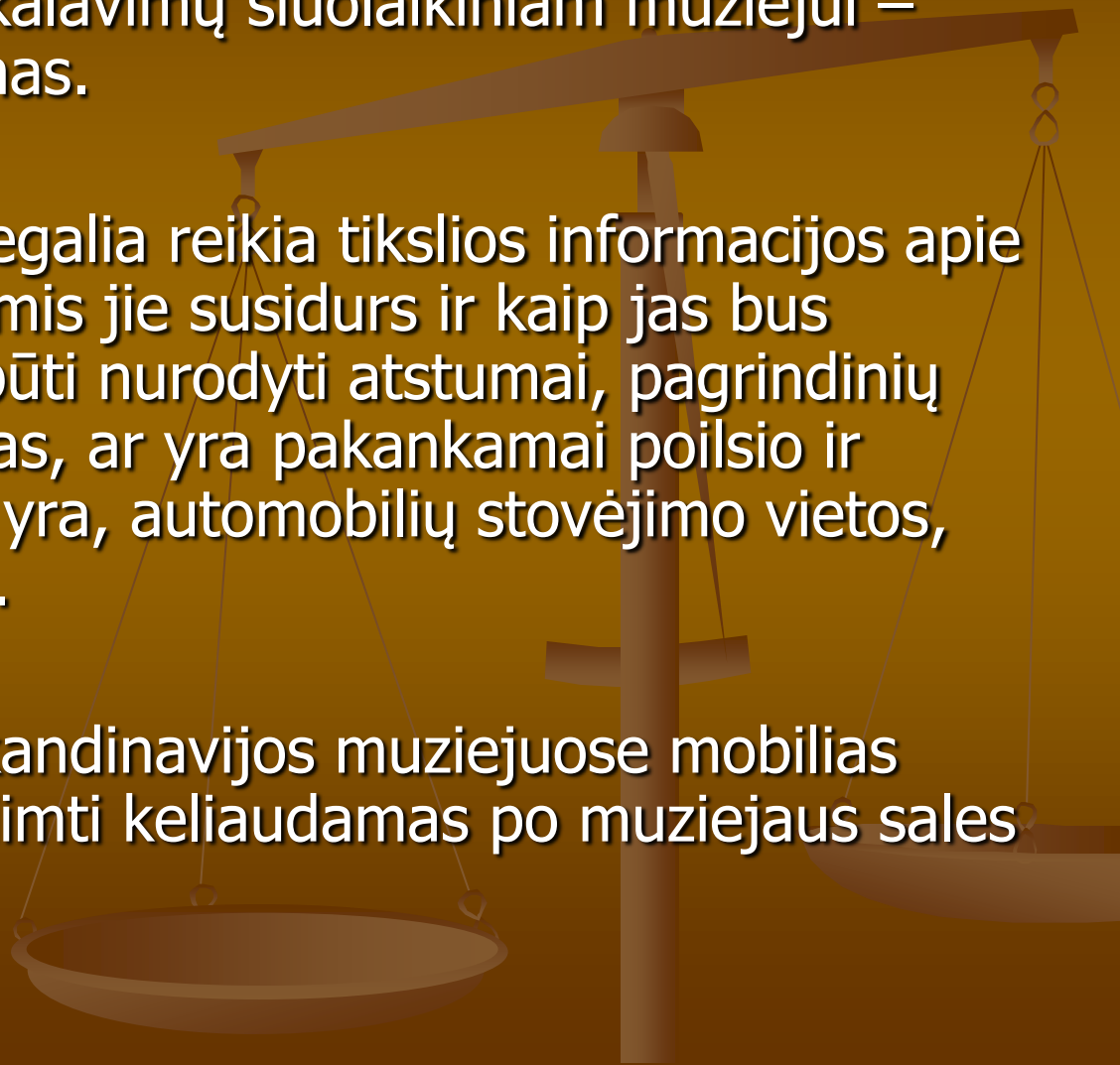
- JAV Smitsoniano institutas (*Smithsonian Institution*) yra išleidęs ne vieną gerai iliustruotą anglų kalba vadovą po muziejų. Jie yra labai populiariūs ne tik tarp žmonių su protine negalia, bet ir visų suaugusių muziejaus lankytojų, ypač tarp ne angliškai kalbančių žmonių.
- Whitechapel meno galerija (*The Whitechapel Gallery*) Londone turi įvairių programų skirtų neįgaliems žmonėms, ypač populiariūs šokio projektai proto negalės žmonėms.
- Įdomūs projektai organizuojami Londono Ragedo mokyklos muziejuje (*Ragged school museum*).

Muziejus ir psichikos negalės žmonės

- Kaip ir kitiems negalės žmonėms, pirmiausia reikia pritaikyti fizinę ir informacinę aplinką, kuri sąlygotų abipusį – muziejininkų ir žmonių turinčių psichinę negalią pasitikėjimą:
- Parengti trumpus informacinius leidinius arba garso gidus, kuriame būtų pristatomas muziejus, jo paslaugos, renginiai
- Sukurti draugišką muziejinę aplinką. Todėl, pirmiausia, būtina atsikratyti visų stereotipų, todėl būtų labai veiksminga susitikti su specialistais ir pasikonsultuoti
- Bendradarbiaujant su nevyriausybinėmis organizacijomis kurti tikslines edukacines programas.

Muziejai ir fizinės negalės žmonės

- Vienas iš svarbiausių reikalavimų šiuolaikiniam muziejui – fizinės aplinkos pritaikymas.
- Žmonėms su judėjimo negalia reikia tikslios informacijos apie aplinką ir kliūtis su kuriomis jie susidurs ir kaip jas bus galima išspręsti: turėtų būti nurodyti atstumai, pagrindinių pastatų ir salių išdėstymas, ar yra pakankamai poilsio ir sėdėjimo vietų ir kur jos yra, automobilių stovėjimo vietos, ar pritaikyti tualetai ir t.t.
- Visada malonu matyti Skandinavijos muziejuose mobalias kėdutes kuriuos gali pasiimti keliaudamas po muziejaus sales

Edukacinės programos fizinės negalės žmonėms muziejuose

- Luvro muziejuje, fizinę negalią turintys žmonės kviečiami dalyvauti ekskursijose ir seminaruose, informaciją apie jas jie gali rasti internete ar įsigyti specialius informacinius leidinius muziejuje. Tai - skirtingos programos vaikams ir šeimoms, suaugusiems.
- Auditorijoje, kurioje vyksta paskaitos, simpoziumai, filmai ir koncertai, dešimt vietų skirta lankytojams invalidų vežimėliuose. Taip pat ten yra keturiolika elektros lizdų prijungti elektrinius vežimėlius.

Tarptautinis pilietinių ir politinių teisių pakto 2 straipsnis, Tarptautinis ekonominių, socialinių ir kultūrinių teisių pakto 2 straipsnio 2 dalis numato, kad:

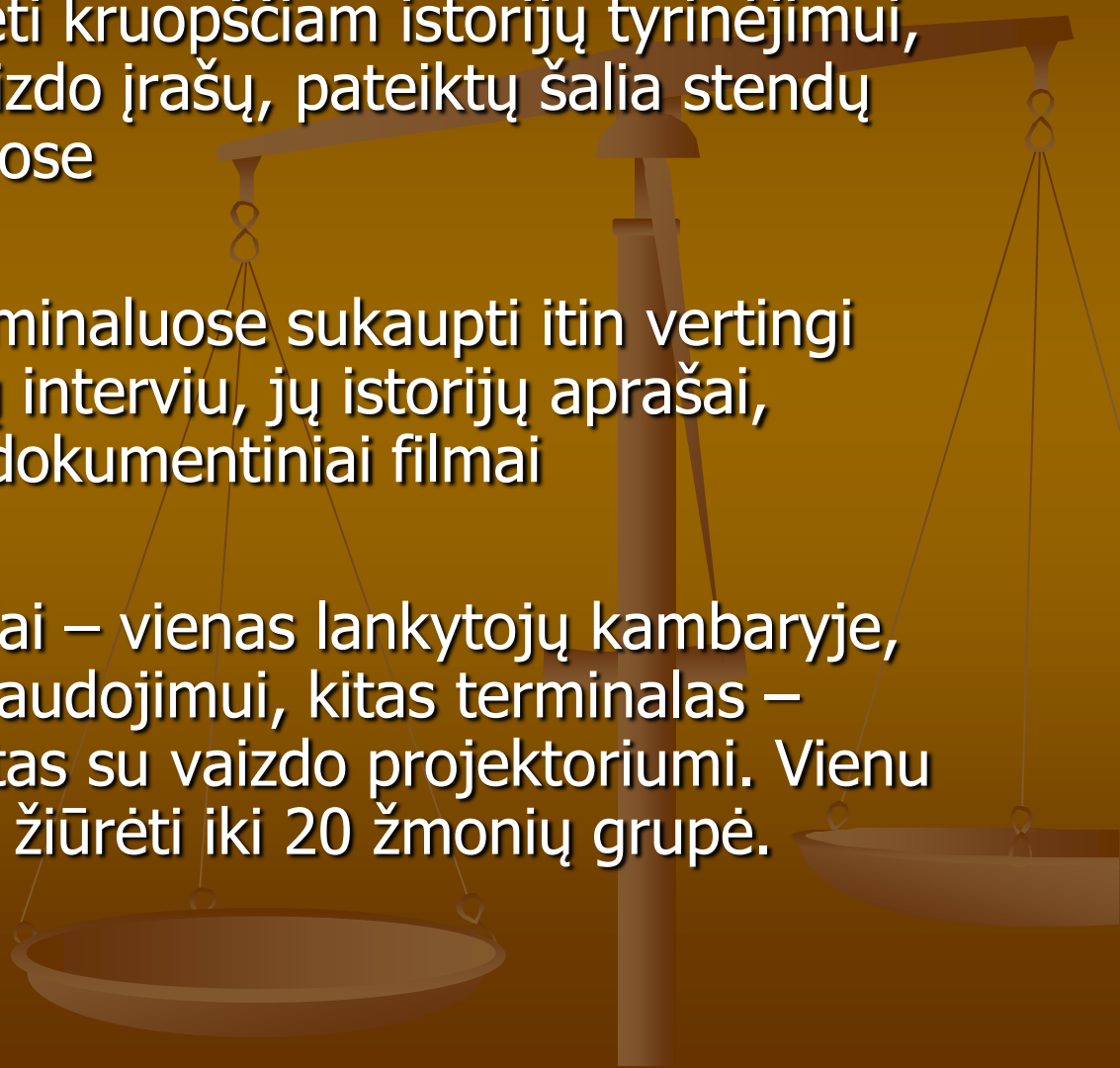
„Valstybės, šio Pakto dalyvės, įsipareigoja garantuoti, kad čia išdėstytos teisės bus įgyvendinamos be jokio diskriminavimo dėl rasės, odos spalvos, lyties, kalbos, religijos, politinių ar kitokių nors kitokių įsitikinimų, nacionalinės ar socialinės kilmės, turtinės padėties, jo gimimo ar kokios nors kitokios padėties.“

Rasinio ir tautinio nediskriminavimo aspektai edukacinėse muziejų programose

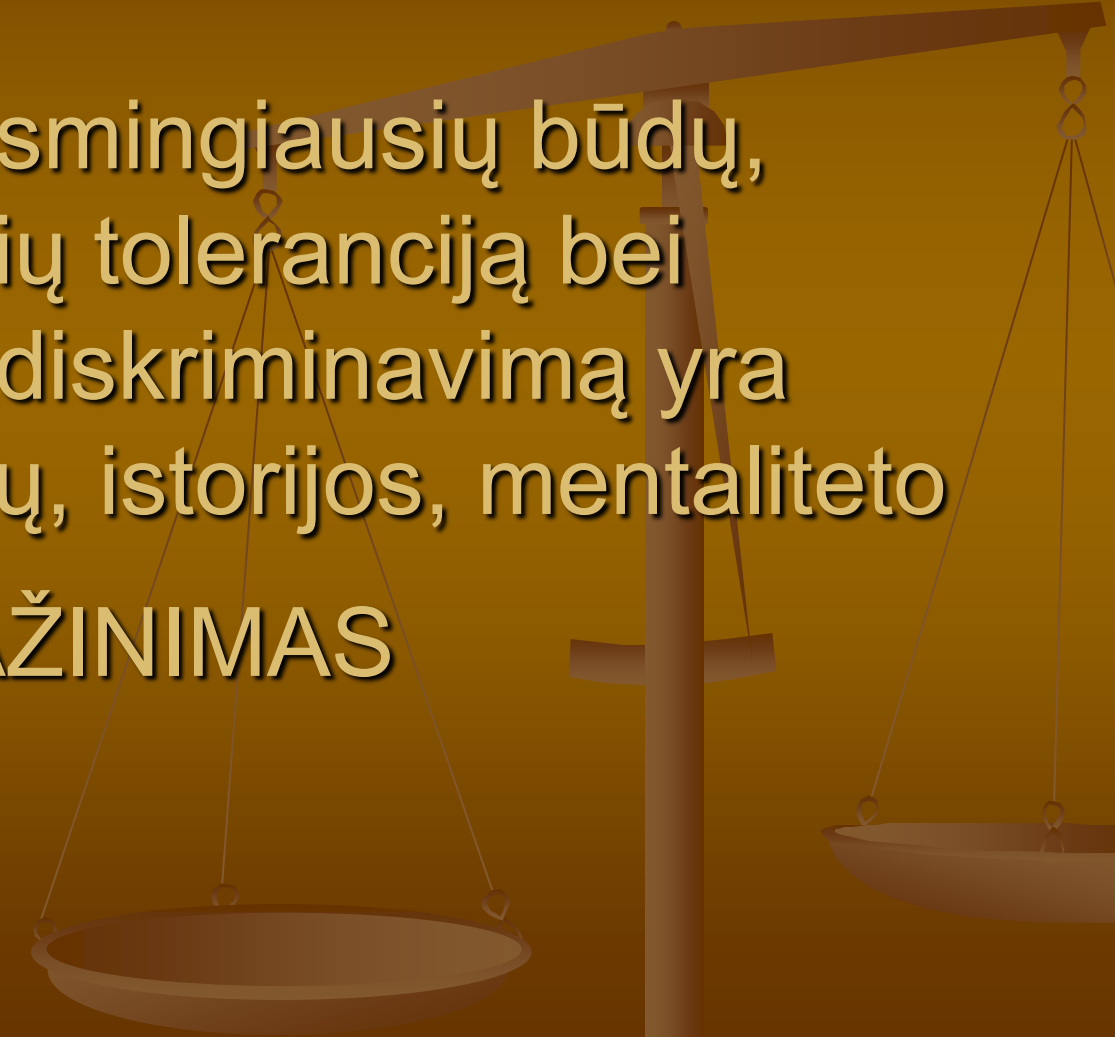

Žydų muziejaus ekspozicija „Išsigelbėjęs žydų vaikas pasakoja apie Šoa“

- Lankytojas gali atsidėti kruopščiam istorijų tyrinėjimui, išgirsti ir pamatyti vaizdo įrašų, pateiktų šalia stendų esančiuose monitoriuose
-
- Kompiuteriniuose terminaluose sukaupti itin vertingi Holokausto liudininkų interviu, jų istorijų aprašai, nuotraukų archyvai, dokumentiniai filmai
- Yra įrengti 2 terminalai – vienas lankytojų kambaryje, skirtas asmeniniam naudojimui, kitas terminalas – ekspozicijoje, sujungtas su vaizdo projektoriumi. Vienu metu informaciją gali žiūrėti iki 20 žmonių grupė.

Vienas veiksmingiausių būdų,
skatinančių toleranciją bei
mažinančių diskriminavimą yra
kultūros, tradicijų, istorijos, mentaliteto

PAŽINIMAS